

Förslag till

Proposition om Stadgerevidering 2026 – förtydligad ansvarsfördelning, stärkt förtroende och mer ändamålsenliga arbetssätt

Riksstyrelsen föreslår att riksmötet beslutar om följande ändringar i Rädda Barnens stadgar.

Bakgrund och syfte

Rädda Barnen är en folkrörelse byggd på förtroende, ansvarstagande och engagemang. Våra stadgar är inte bara ett juridiskt dokument, utan en gemensam spelplan för hur vi tar ansvar för barn, för varandra och för de resurser vi förvaltar. De ska stödja en kultur där det är lätt att göra rätt, där det är tydligt vem som ansvarar för vad och där medlemmar känner sig trygga att engagera sig.

En större stadgerevidering genomfördes 2022 med syftet att göra stadgarna kortare, tydligare och mer konsekventa. I den efterföljande tillämpningen – i lokalföreningar, distrikt, riksmöten och i samarbetet med kansliet – har det blivit tydligt att några delar behöver justeras för att bättre stödja den kulturförflyttning vi vill åstadkomma: från otydlighet till tydligt ansvar, från personberoende lösningar till gemensamma, transparenta arbetssätt, och från onödig tröskel till inbjudande engagemang.

De föreslagna ändringarna i denna proposition har därför tre övergripande syften:

- **Att stärka Rädda Barnens höga förtroende som samlings- och medlemsorganisation** – genom att skärpa regler där riskerna är som störst (till exempel ekonomiskt ansvar och firmateckning), samtidigt som vi minskar integritetsintrång och onödig kontroll där det inte behövs.
- **Att tydliggöra ansvar och stärka en kultur där våra styrdokument levts i praktiken** – genom klarare skrivningar om vem som beslutar vad, hur vi hanterar inaktiva föreningar och hur vi säkerställer att det alltid finns ansvarstagande företrädare.
- **Att göra det enklare för fler att ta ansvar och engagera sig** – lokalt, regionalt och nationellt – som en del av Ett Rädda Barnen – genom regler som är begripliga, rimliga och hanterbara för ideellt aktiva, där det är tydligt vad som krävs för att ta på sig ett uppdrag och hur man tillsammans bygger en trygg, fungerande förening.

För att uppnå detta föreslår riksstyrelsen ett samlat, men avgränsat, paket av stadgeändringar. Förslagen rör hur vi reglerar ekonomiskt ansvar, hur vi säkerställer fungerande lokalföreningar och distrikt, hur vi utformar valbarhet och valberedningsarbete, hur vi knyter an till Tryggare Tillsammans samt hur vi gör stadgarna mer överskådliga genom tydligare struktur och numrering. Tillsammans ska de göra det enklare att leva som vi lär – i hela Rädda Barnen.

Övergripande inriktning för stadgerevideringen

Riksstyrelsen utgår från följande principer:

1. **Stadgarna ska bara reglera det som måste regleras i stadgar.** Så långt som möjligt ska frågor hanteras genom andra styrdokument, arbetssätt och kultur.
2. **Ändringarna ska vara problemdrivna.** De ska hantera konkreta, identifierade problem – inte allt som vore önskvärt.
3. **Ansvar och kontroll ska kopplas till faktiska risker.** Ju större ekonomiskt ansvar och formell representation, desto högre krav – men utan att i onödan försvåra ideellt engagemang.
4. **Trygghet, delaktighet och demokrati ska stärkas.** Stadgarna ska främja en kultur där det är tydligt hur beslut fattas, hur inflytande utövas och hur Rädda Barnen gemensamt kan agera vid problem.

Mot denna bakgrund föreslår riksstyrelsen följande stadgeändringar.

Föreslagna ändringar

1. Förstärkning av trygg och säker verksamhet för barn

För att stödja en gemensam kultur av trygghet och ansvar i all verksamhet där barn möter Rädda Barnen, samt bland förtroendevalda, föreslår riksstyrelsen att vi i **§1 Mom.3 Grundprinciper** skriver att vi ska "vara en trygg och säker organisation för barn". Formuleringen inskräper vikten av att organisationen tar ansvar för trygg och säker verksamhet. Det möjliggör att Tryggare Tillsammans-ärenden kan hanteras som stadgefterlevnad på organisatorisk nivå – det vill säga att även lokalföreningar och distrikt kan ställas till svars för brister i arbetet.

Riksstyrelsen föreslår även ett förtydligande kring att det krävs ett rent belastningsutdrag för att vara valbar till styrelseuppdrag. (**§9 mom 6:1-3.**) Denna tydlighet underlättar för de lokalt aktiva som ska fatta beslut i relation till de uppgifter som framkommer.

2. Ekonomisk kontroll – från generellt styrelsekrav till krav på firmatecknare i lokalföreningar och distrikt

Erfarenheter efter riksmötet 2022 visar att den stadgereglade ekonomiska kontrollen av alla styrelseledamöter i lokalföreningar och distrikt har varit utmanande att implementera, upplevts som integritetskränkande och gått längre än vad andra liknande organisationer gör.

I dialog med GIVA Sverige har vi fått bekräftat att Kvalitetskoden gäller endast den organisation som är medlem i Giva Sverige, dvs riksorganisationen. Kraven "sipprar" inte ner till distrikt och lokalföreningar, men de ser positivt på att vi har en sådan rutin för firmatecknare i de övriga organisationsleden.

För att bibehålla en hög nivå av ekonomisk säkerhet, samtidigt som vi förenklar engagemang i lokalföreningars och distrikts styrelser, föreslår riksstyrelsen att:

- det **generella** kravet på kreditupplysning av ordförande, vice ordförande och kassör samt kontroll av näringsförbud och konkurs för samtliga ledamöter **tas bort** på lokal- och distriktsnivå, och
- motsvarande krav i stället **tydligt kopplas till styrelsernas firmatecknare**, som har det direkta ekonomiska företrädaransvaret.

Detta innebär:

- Ändringar i § 9 mom. 6:1–2 (valbarhet) så att styrelseuppdrag i sig inte är villkorat av ekonomisk kontroll.
- Tillägg i § 10 mom. 3:1–2 där det framgår att firmatecknare i lokalföreningar och distrikt inte får vara försatta i konkurs, ha näringsförbud, betalningsanmärkningar och/eller förfallna obetalda skatteskulder.

Kontrollen av firmatecknarna görs av respektive styrelse och ska regleras i Riktlinjer för intern kontroll.

Samtidigt undersöks möjligheten till att införa en teknisk lösning för ekonomisk kontroll i medlemssystemet där endast ett godkänd/ej godkänd-resultat framgår vid kontroll av firmatecknare, utan att privat överskottsinformation exponeras.

3. Handlingar till riksförbundet – konstituerande protokoll och villkorad utbetalning

För att öka spårbarheten kring vem som faktiskt tecknar föreningars firma och säkerställa korrekt hantering av medel, föreslår riksstyrelsen:

- att det konstituerande styrelsemötesprotokollet uttryckligen ska ingå i de handlingar som lokalföreningar och distrikt ska skicka in till riksförbundet, samt
- att det förtydligas att utbetalning av medlemsandelar och bidrag från riksförbundet är villkorad av godkänd årsrapportering.

Detta regleras genom ändringar i § 8 – Inlämning av uppgifter till riksförbundet.

4. Nybildning och delning av lokalförening – tydligare struktur

För att underlätta organisering där verksamhet växer fram på nya platser eller behöver delas upp, föreslår riksstyrelsen:

- en tydligare åtskillnad mellan reglerna för nybildning respektive delning av lokalföreningar, samt förtydliganden kring;
- hur beslut om nybildning och delning fattas,
- att en delning i praktiken innebär en ”nybildning ur” en befintlig lokalförening där den ursprungliga föreningen behåller organisationsnummer och en nybildad förening med nytt organisationsnummer tar över en del av den ursprungliga föreningens medlemmar, medlemsandelar, verksamhet och övriga tillgångar i enlighet med årsmötesbeslut.
- att distriktsstyrelsen är den som ger skriftligt godkännande och fastställer organisationen
- hur tillgångar fördelas vid delning.
- att konstituerande årsmöte vid nybildning har samma dagordning som ordinarie årsmöte, med undantag för att behandla föregående år samt tillagt att behandla bildande och anslutning till Rädda Barnen.
- att beslut om nybildning kan överklagas till riksstyrelsen.
- att valbarhetskrav i §9 Mom 6:1 stryks, då den endast hänvisar till att stadgarnas reglering av valbarhet gäller.

Sammangående och delning av lokalföreningar och distrikt är i grunden demokratiska organisationsbeslut, fattade av berörda medlemmar genom årsmöte. Dessa beslut syftar till att anpassa organisationens struktur till förändrade förutsättningar och innebär inte att en

fungerande demokratiskt vald styrelse sätts ur spel. Det motiverar att beslut i första hand fattas på den nivå som berörs, med kvalificerad majoritet och tydliga krav på information och förankring. Distriktets respektive riksstyrelsens roll är att fastställa beslut, hantera organisatoriska följdfrågor och säkerställa helhet och likabehandling. Vid oenighet eller när organisationens helhet påverkas träder riksstyrelsen in som yttersta beslutsinstans. Denna ordning skiljer sig principiellt från regleringen av övertagande av förvaltning, som är en yttersta åtgärd vid bristande funktion eller stadgefterlevnad. Det är viktigt att stadgarna tar höjd för de fall när parterna inte är sams och att det samtidigt ska finnas utrymme för pragmatiska lösningar. Vid sidan om stadgarnas reglering kommer det behövas ta fram mallar och checklistor för att underlätta det praktiska arbetet med nybildning och delning.

Detta regleras genom ändringar i § 11 mom. 2:1 samt 3:1-2.

5. Nedläggning av inaktiva lokalföreningar

Det finns idag ett önskat tolkningsutrymme kring vad som gäller när en lokalförening inte genomför årsmöte eller inte väljer styrelse, vilket försvårar ansvarstagande och förvaltning. För att säkerställa att medlemmar inte lämnas utan fungerande företrädare och att ekonomiska och juridiska åtaganden hanteras ansvarsfullt, föreslår riksstyrelsen att:

- skrivningar om vad som gäller vid uteblivet årsmöte eller ej vald styrelse **flyttas från § 9 mom. 11:1-2 till § 9 mom. 1:1-2** och förtydligas,
- det klargörs att även **extra årsmöte** kan användas för att hantera vissa frågor, inklusive nedläggning, och
- formuleringarna i § 11 mom. 5:1 **Nedläggning av lokalförening** justeras språkligt för bättre begriplighet.

Syftet är att göra det tydligt hur inaktiva föreningar kan läggas ner på ett rättssäkert och praktiskt hanterbart sätt där

Rädda Barnens organisation bygger på en tydlig ansvarsfördelning mellan riksförbund, distrikt och lokalföreningar. Riksstyrelsen har det yttersta ansvaret för organisationens helhet, inklusive stadgefterlevnad, ekonomi och demokratiska processer, och detta ansvar kan ytterst prövas av riksmötet. För att riksstyrelsen ska kunna fullgöra detta ansvar krävs att den i undantagsfall har möjlighet att ta över förvaltningen av ett distrikt som inte förmår fullgöra sitt uppdrag. Detta regleras sedan tidigare i §6 Mom 1. Lokalföreningarna utgör den primära medlemsdemokratiska nivån, där medlemmar utövar inflytande genom årsmöte och val av styrelse. Ett övertagande av lokalföreningars förvaltning innebär ett långtgående ingrepp i den lokala medlemsdemokratin och bör därför endast kunna beslutas av organisationens högsta förtroendevalda nivå. Att distrikt inte ges motsvarande mandat är en konsekvent följd av denna ansvarsfördelning och syftar till att värna demokratisk legitimitet, rättssäkerhet och likabehandling.

6. Valbarhet – förtydligande och anpassning till praxis

För att linjera stadgarna med nuvarande praxis och samtidigt underlätta rekrytering till uppdrag, föreslår riksstyrelsen att valbarhetsreglerna förtydligas:

- Styrelseuppdrag kräver medlemskap i den aktuella föreningen.
- Valberedningsuppdrag kräver medlemskap i Rädda Barnen, oavsett vilken lokalförening/distrikt personen tillhör.

- Revisorer behöver inte vara medlemmar.
- Kravet på förtroendevalda revisorer i lokalförening och distrikt tas bort.

Detta regleras genom ändringar i **§ 2 Medlemskap** samt **§ 9 mom. 6:1–3**. Det är fortsatt möjligt att delta i verksamhet inom hela Rädda Barnen (§1 mom 1). Det är även möjligt att vara valberedare och/eller revisor för flera föreningar.

7. Justering av styrelsemötesprotokoll

För att möjliggöra mer flexibelt och samtidigt rättssäkert styrelsearbete föreslår riksstyrelsen ett förtydligande kring **justering av protokoll** så att styrelsens beslut dokumenteras konsekvent.

Detta regleras i **§ 10 mom. 2:1–3**.

8. Valberedning bereder valberedning

För att stärka kvalitet och oberoende i valberedningsarbetet samt undvika att styrelsen bereder sin egen valberedning, föreslår riksstyrelsen att det förtydligas i stadgarna att valberedningen bereder val av valberedning, på samtliga organisationsnivåer, i enlighet med den uppdragsbeskrivning riksmötet antagit.

Detta regleras i **§ 2 – Valbarhet** samt i **§ 9 mom. 7:1–3 Valberedning**.

9. Taxering av lokalföreningar

Idag finns den obligatoriska dagordningspunkten på distriktsårsmöte ”m) fråga om någon del av medlemsavgiften ska överföras till distriktet” (**§9 Mom 1:2**). Riksstyrelsen anser att det inte är en nödvändig dagordningspunkt och att eventuell taxering av lokalföreningarna bör bygga på frivillighet och demokratiskt fattade beslut inom distriktet. Ett distrikt som vill fortsätta att ha denna ordning rekommenderas att föra dialog med sina lokalföreningar och att frågan flyttas till lokalföreningarnas årsmötesbeslut om budget.

10. Reglering av observatörer på riksmötet

I stadgarnas §9 mom 3:3 anges att ”Observatörer valda och anmälda av distrikten får närvara på riksmötet i enlighet med antagna riktlinjer för dem.” Det finns inga riktlinjer, detta regleras istället i riksmötets förhandlingsordning och bör justeras för ökad tydlighet.

11. Formatering, språk och numrering

För att göra stadgarna mer lättlästa och tydliga, föreslår riksstyrelsen att:

- samtliga underrubriker numreras konsekvent (till exempel under § 2 Medlemskap där underavsnitten blir Mom. 1, Mom. 2 osv), i enlighet med det utkast som bifogats denna proposition.
- Förändrad ordning på stycken i §2 Medlemskap.
- I §6.1 skrivs Rådet för stadgeafterlevnad ut, istället för en vagare hänvisning.
- *Kassaförvaltare* ändras till *kassör* i §10 Mom 2:1-2.
- Mindre språkputs – riksmöte och riksstyrelse stavas med litet r.

Detta är en formell ändring som inte ändrar innebörden men underlättar hänvisningar, utbildning och tolkning.

Riksstyrelsen föreslår riksmötet besluta

att anta förslaget till reviderade stadgar

